

VASTAUS OHJELMALUONNOKSEMME ARVOSTELUUN

Toveri Iks⁸⁸ hylkää luonnoksemme agraariosan kolmannen ja neljännen pykälän ja esittää oman luonnoksansa, jossa on muutettu kaikkia pykäläiä sekä myös agraariohjelman yleistä johdantoa. Tarkastelkaamme aluksi väitteitä, jotka tov. Iks on tehnyt luonnostamme vastaan, ja sitten hänen omaa luonnostaan.

Kolmatta pykälää vastaan tov. Iks väittää, että ehdottamamme luostarien (lisäisimme mielellämme: ja kirkon) ja hallitsijasuvun maatilojen konfiskoiminen merkitsisi maiden joutumista polkuhinnasta kapitalistien rosvoitaviksi. Juuri talonpoikien ryöstäjät ostaisivatkin ryöstämillään rahoilla nämä maat, selittää hän. Huomautamme tähän, että puhuesaan konfiskoitujen maatilojen myymisestä tov. Iks tekee mielivaltaisen johtopäätöksen, jota ei vielä ole luonnoksesamme. Konfiskoiminen merkitsee omaisuuden korvauksesta pakollista luovuttamista. Vain tällaisesta luovuttamisesta luonnoksesamme puhutaankin. Myydäänkö nuo maat, kenelle ja miten, missä järjestyksessä ja millä ehdoilla myydään,— siitä ohjelmaluonnoksemme ei sano sanaakaan. Me emme sido käsiämme, vaan jätämme itsellemme oikeuden määritellä konfiskoitujen omaisuuksien tarkoituksenmukaisimman käyttömuodon sitten, kun ne on konfiskoitu, kun tällaisen konfiskoinnin kaikki sosiaaliset ja poliittiset ehdot ovat selviä. Toveri Iksin luonnos eroaa tässä suhteessa luonnoksestamme vaatien paitsi konfiskointia, myös konfiskoitujen maiden luovuttamista „demokraattisen valtion haltuun, jotta väestö voisi käyttää niitä sopivimmin hyväksi”. Tov. Iks siis sulkee pois konfiskoidun omaisuuden erään käyttömuodon (myynnin) eikä määrittele

tarkoin mitään määrättyä muotoa (sillä jää epäselväksi, mitä „sopivin” hyväksikäyttö nimenomaan on tai tulee olemaan tai mitä sen pitäisi olla ja nimenomaan mitkä „väestö”-luokat saavat käyttöoikeuden ja millä ehdoilla). Näin ollen, konfiskoitujen maiden käyttötapoja koskevaan kysymykseen тов. Iks ei kuitenkaan tuo täyttä selvyyttä (eikä sitä voidakaan määritellä edeltäkäs in), mutta turhaan hän jättää pois myynnin eräänä käyttötapana. Olisi väärin sanoa, että sosialidemokratia tulee kaikissa olosuhteissa ja aina olemaan myyntiä vastaan. Poliisi- ja luokkavaltiossa, vaikka se olisi perustuslaillinenkin, omistajain luokka voi useinkin olla paljon lujempi demokratian tuki kuin tästä valtiosta riippuvaisten vuokraajien luokka. Tämä toisaalta. Toisaalta konfiskoimisen muuttuminen „lahjaksi kapitalisteille” on meidän luonnoksessamme otettu huomioon (mikäli yleensä voidaan puhua sen huomioonottamisesta ohjelman sanamuodossa) paljon suuremmassa määrässä kuin тов. Iksin luonnoksessa. Todellakin, olettakaamme pahinta: olettakaamme, ettei työväenpuolue kaikista ponnisteluistaan huolimatta ole voinut suitsittaa kapitalistien omavaltaisuutta ja voitonhimoa *. Siinä tapauksessa тов. Iksin sanamuoto antaa „väestön” kapitalistiselle luokalle täyden vapauden käyttää konfiskoituja maita „sopivimmin” hyväkseen. Päinvastoin meidän sanamuotomme, sitomatta perusvaatimusta sen realisoimismuotoon, edellyttää kuitenkin tällaisesta realisoimisesta saatujen summien käyttämistä tarkoin määrätysti. Kun тов. Iks sanoo, että „s.-d. puolue ei voi asettaa tehtäväkseen ratkaista edeltäkäs in, missä konkreettisesti muodossa kansan edustuslaitos on hyväksikäyttävä sen hallussa olevaa maafondia”, niin hän sotkee kaksi eri asiaa: maafondin realisoimistavan (toisin sanoen: „käyttömuodon”) ja realisoimisesta saatujen summien käyttötarkoituksen. Jättämällä kokonaan epämääräiseksi näiden summien käyttötarkoitusta koskevan kysymyksen ja sitomalla kätensä vaikkapa vain osittainkin kysymyksessä, joka koskee realisointitapaa, тов. Iks huonontaa kahdella tavoin luonnostamme.

Samoin on тов. Iks mielestämme väärässä väittäessään meitä vastaan: „lunastusmaksuja ei myöskään voida saada aatelisilta takaisin, sillä monet heistä ovat tuhlanneet kai-

* Ja jos me *pystymme* suitsittamaan, niin myyntikään ei muodostu maiden ryöstämiseksi ja lahjaksi kapitalisteille.

ken". Tämä ei oikeastaan ole mikään vastaväite, sillä me emme ehdotakaan pelkkää „takaisin saamista”, vaan ehdotamme erikoista veroa. Tov. Iks itse esittää artikkelissaan sellaisia tietoja, että suurmaanomistajat ovat „lohkaisseet” erittäin suuren osan talonpoikien maasta itselleen, anastaen toisinaan kolme neljänestä talonpoikien maasta. Siksi on täysin luonnollinen se vaatimus, että nimenomaan aatelisille suurmaanomistajille pannaan erikoisvero. Täysin luonnollista on myös täten hankittujen summien käyttäminen siihen erikoistarkoitukseen, jota me vaadimme, sillä yleisen tehtävän lisäksi, jona on kaikkien valtion saamien tulojen palauttaminen kansalle (tehtävä, joka on täysin toteutettavissa vain sosialismin oloissa), vapautetun Venäjän eteen nousee kiertämättä vielä erikoisena ja erittäin pakoittavana tehtävänä talonpoikaiston elintason kohottaminen, tuntuvan avun antaminen sille kerjäläisten ja nälkäisten joukolle, joka itsevaltiudellisen järjestelmämme aikana kasvaa niin tavattoman nopeasti.

Siirtykäämme neljänteen pykälään, jonka tov. Iks hylkää kokonaisuudessaan, vaikka hän tarkastelee yksinomaisesti sen ensimmäistä, otrezkamaita koskevaa osaa eikä sano sanaakaan toisesta osasta, joka edellyttää poistettavaksi maaorjuuden jätteet, jotka ovat erilaisia eri puolilla valtakuntaa. Aloitamme eräästä kirjoittajan muodollisesta huomautuksesta: hän näkee ristiriidan siinä, että me vaadimme säätyjen hävittämistä ja talonpoikaiskomiteoiden, s.o. säätyperusteisten komiteoiden, muodostamista. Itse asiassa tässä on vain näennäinen ristiriita: säätyjen hävittämiseksi on tarpeen alimman, sorretun säädyn „diktatuuri” — aivan samoin kuin on tarpeen proletariaatin diktatuuri, jotta voitaisiin hävittää luokat yleensä ja siinä luvussa myös proletaariluokka. Koko agrariohjelmamme tarkoituksena on maaorjuudellisten ja säätyperinteiden hävittäminen agraarisuhteiden piiristä, ja niiden hävittämiseksi voidaan vedota ainoastaan alimpaan säätyyn, niihin, joita nuo maaorjuudellisen järjestelmän jätteet sortavat.

Itse asiaan nähden tekijän tärkein vastaväite on seuraava: „tuskin on todistettavissa”, että otrezkamaat muodostavat työllämaksujärjestelmän tärkeimmän perustan, sillä noiden otrezkamaiden suuruus riippui siitä, olivatko talonpojat maaorjuuden aikana obrokkitalonpoikia ja siis omasivat

enemmän maata, vai veropäivätyövelvollisia (барщинные) talonpoikia ja siis vähämaisii. „Otrezkamaiden suuruuden ja niiden merkityksen määrää historiallisten ehtojen kombinaatio” ja esimerkiksi Volskin kihlakunnassa otrezkamaiden prosenttiluku on mitättömän pieni pienillä maatiloilla, mutta suurilla maatiloilla — tavattoman iso. Näin ajattelee tekijä huomaamatta poikkeavansa kysymyksestä. Epäilemätöntä on, että otrezkamaiden jakautuminen on varsin epätasaista ja mitä erilaisimpien ehtojen kombinaatiosta riippuvainen (muun muassa sellaisestakin ehdosta, kuin on veropäivätyön ja obrokin olemassaolo maaorjuuden aikana). Entä mitä tämä todistaa? Eikö työllämaksujärjestelmän levinneisyys ole niin ikään äärimmäisen epätasaista? Eikö sen olemassaoloa samoin määrää mitä erilaisimpien historiallisten ehtojen kombinaatio? Tekijä ryhtyy kumoamaan otrezkamaiden ja työllämaksujärjestelmän välistä *yhteyttä*, mutta puhuu vain otrezkamaiden syistä ja niiden suuruuden erilaisuudesta sanomatta kerrassaan mitään tästä yhteydestä. Vain kerran tekijä esittää väitteen, joka välittömästi koskee hänen teesinsä olemusta, ja juuri tässä väitteessään hän on *aivan väärässä*. „Siis”, sanoo hän tehden yhtenvedon obrokin tai veropäivätyön vaikutusta koskevista mieltemistään, „siellä, missä talonpojat olivat veropäivätyövelvollisia (*etupäässä keskisellä maanviljelysalueella*), nämä otrezkamaat ovat mitättömän pieniä, mutta siellä, missä he olivat obrokkitalonpoikina — koko tilanherran maa saattaa olla „otrezkamaata””. Alleviivaamiimme sanoihin sisältyy paha virhe, joka luhistaa tekijän koko todistelun. Nimenomaan keskisellä maanviljelysalueella, tässä työllämaksujen ja kaikenlaisten maaorjuuden jätteiden tärkeimmässä keskuksessa, otrezkamaat eivät ole „mitättömän pieniä”, vaan tavattoman suuria, paljon suurempia kuin ei-mustanmullan vyöhykkeellä, missä obrokki oli vallitsevana veropäivätyöhön nähden. Tässä tätä kysymystä koskevat tiedot, jotka minulle on toimittanut eräs toveri, ammatiltaan tilastotieteilijä. Hän on verrannut tilanherrojen talonpoikien reforminedellistä maanomistusta koskevia „Sotilastilastokokoelman” tietoja niihin tilastotietoihin, joita on olemassa maanomistuksesta vuodelta 1878, ja määritellyt siten otrezkamaiden määrän kunkin läänin osalta. Osoittautui,

että yhdeksässä ei-mustanmullan vyöhykkeen läänissä * tilanherrojen talonpojilla oli ennen reformia 10.421 tuhatta desjatiinaa maata, mutta vuonna 1878 heille jäi 9.746 tuhatta desjatiinaa, t.s. heiltä lohkaistiin pois 675 tuhatta desjatiinaa eli 6,5% maasta, keskimäärin 72,8 tuhatta desjatiinaa lääniä kohden. Sitä vastoin neljässätoista mustanmullan vyöhykkeen läänissä ** talonpojilla oli 12.795 tuhatta desjatiinaa, mutta jäi 9.996 tuhatta desj., t.s. lohkaistiin pois 2.799 tuhatta desj. eli 21,9%, keskimäärin 199,1 tuhatta desj. lääniä kohden. Poikkeuksena on vain kolmas alue, aroalue, jossa viidessä läänissä *** talonpojilla oli 2.203 tuhatta desj., mutta jäi 1.580 tuhatta desj., t.s. lohkaistiin pois 623 tuhatta desj. eli 28,3%, keskimäärin 124,6 tuhatta desjatiinaa lääniä kohden ****. Tämä alue muodostaa poikkeuksen, sillä kapitalistinen järjestelmä on täällä vallitsevana työllämaksujärjestelmään verrattuna, kun taas otrezkamaiden prosenttimäärä on täällä suurin. Mutta tämä poikkeus pikemminkin vahvistaa yleisen säännön, sillä otrezkamaiden vaikutus on jäänyt täällä mitättömäksi sellaisten huomattavien seikkojen takia, kuin talonpoikien suurimmat maosuudet otrezkamaista huolimatta ja suurin määrä vapaata maa-alaa maanvuokraamista varten. Näin ollen tekijä on täysin epäonnistunut yrittäessään epäillä otrezkamaiden ja työllämaksujärjestelmän välisen yhteyden olemassaoloa. *Yleensä* ei ole epäilemistäkään, etteikö työllämaksujärjestelmän keskus Venäjällä (keskinen mustanmullan alue) olisi samalla myös otrezkamaiden keskus. Korostamme „yleensä” vastataksemme tekijän seuraavanlaiseen neuvottomuuteen. Kohtaan, jossa ohjelmamme puhuu niiden maiden palauttamisesta, mitkä on leikattu pois ja mitkä ovat orjuuttamisen välikappaleena, tekijä asettaa suluissa

* Pihkovan, Novgorodin, Tverin, Moskovon, Vladimirin, Smolenskin, Kalugan, Jaroslavl'n ja Kostroman lääniä.

** Orelin, Tulan, Rjazanin, Kurskin, Voronezhin, Tambovin, Nizhni-Novgorodin, Simbirskin, Kasanin, Penzan, Saratovin, Tshernigovin, Harkovin ja Poltavan (37 % maasta leikattu pois).

*** Hersonin, Jekaterinoslavin, Taurian, Donin (likipitäinen laskelma) ja Samarain.

**** Verratessamme näitä kolmen vyöhykkeen otrezkamaita koskevia tietoja niihin tietoihin, joita on olemassa veropäivätyövelvollisten talonpoikien prosenttisuhteesta talonpoikain yleiseen lukumäärään (toimituskomission aineiston mukaan: ks. Tietosanakirjan 32. osaa, s. 686, artikkelia „Talonpojat”), niin saadaan seuraava suhde. Ei-mustanmullan vyöhyke (9 lääniä): otrezkamaita 6,5%; veropäivätyövelvollisia talonpoikia 43,9% (9 läänin keskiarvo). Keskinen mustanmullan vyöhyke (14 lääniä): otrezkamaita 21,9%; veropäivätyövelvollisia talonpoikia 76,0%. Arovöhyke (5 lääniä): otrezkamaita 28,3%; veropäivätyövelvollisia talonpoikia 95,3%. Saadaan siis päinvastainen suhde kuin se, minkä tov. Iks haluaa määritellä.

kysymyksen: „entä mitkä eivät ole?”. Vastaamme hänelle, että ohjelma ei ole lakiluonnos otrezkamaiden palauttamisesta. Me määrittelemme ja selitämme otrezkamaiden yleisen merkityksen emmekä puhu yksityistapauksista. Ja voidaanko tosiaankin yhä, kaiken reforminjälkeisen talonpoikaiston asemaa kuvaavan narodnikkilaisen kirjallisuuden jälkeen epäillä sitä, että otrezkamaat ovat yleensä maaorjuudellisen orjuutuksen välikappaleena? Voidaanko tosiaankin vielä, kysymme edelleen, kiistää otrezkamaiden ja työllämaksujärjestelmän välinen yhteys, kun tämä yhteys juontuu Venäjän reforminjälkeisen talouden perusluontoisimmista käsitteistä? Työllämaksujärjestelmä on veropäivätyön ja kapitalismin yhdistymä, „vanhan järjestelmän” ja „nykyaikaisen” talouden, maanantoon perustuvan riistojärjestelmän ja maasta-irroittamiseen perustuvan riistojärjestelmän yhdistymä. Entä mikä muu voi olla selvempänä esimerkkinä nykyaikaisesta veropäivätyöstä ellei otrezkamaihinkin perustuva talousjärjestelmä (järjestelmä, jota *sellaisenaan*, erikoisena järjestelmänä eikä sattumana, kuvailtiin narodnikkilaisessa kirjallisuudessa jo siihen vanhaan hyvään aikaan, jolloin kaavamaisista ja ahdasmielisistä marxilaisista ei ollut vielä tietoakaan)? Voidaanko tosiaankin luulla, että nykyinen talonpoikain maahankiinnitys kestää *vain* siksi, että puuttuu laki liikkumisvapaudesta, eikä siksi, että lisäksi (*ja osaksi pääasiallisestikin*) on olemassa otrezkamaihinkin perustuvaa velkaorjuudellista taloutta?

Todistamatta kerrassaan millään, että hänellä on syytä epäillä otrezkamaiden ja velkaorjuuden välisen yhteyden olemassaoloa, tekijä järkeilee edelleen seuraavasti. Otrezkamaiden palauttaminen on pienten maatilkkujen antamista, mikä ei perustu niinkään paljon talonpoikaistalouden tarpeisiin kuin historialliseen „perimätietoon”. Kuten kaikkalainen riittämätön maan antaminen (riittävästä ei voi olla puhettakaan) se ei hävitä, vaan synnyttää velkaorjuutta, sillä se *pane*e vuokraamaan puuttuvat maa-alat, vuokraamaan puutteen takia, vuokraamaan elintarvikkeiden vuoksi ja on siis taantumuksellinen toimenpide.

Taaskin ohi maalin ampuva päätelmä, sillä ohjelmamme agrariosassa ei lainkaan „luvata” poistaa kaikkea puutetta (se luvataan vain ohjelmamme yleissosialistisessa osassa), vaan ainoastaan (edes muutamit) maaorjuuden jätteet. Ohjelmassamme ei nimittäin puhuta kaikenlaisten pienten

maatilkkujen antamisesta yleensä, vaan siitä että poistettaisiin edes yksi jo muodostunut velkaorjuusmuoto. Tekijä on poikennut siitä ajatuksenkulusta, joka on asetettu ohjelmamme perustaksi, ja antanut ohjelmallemme mielivaltaisesti ja väärin toisen merkityksen. Todellakin, katsokaapa hänen todistelujaan. Hän syrjäyttää sen (ja siinä suhteessa hän on tietysti oikeassa), että otrezkamaat käsitettäisiin pelkäksi sekasarkaisuudeksi ja sanoo: „jos otrezkamaat ovat lisämään antamista, niin on tarkastettava, riittävätkö otrezkamaat hävittämään orjuussuhteet, sillä tältä kannalta katsoen velkaorjuudelliset suhteet ovat tulos maanvähyydestä”. Ohjelmassamme ei kerta kaikkiaan missään väitetä, että otrezkamaat riittävät hävittämään velkaorjuuden. Kaiken ja kaikkinaisen velkaorjuuden voi hävittää vain sosialistinen vallankumous, jota vastoin me olemme agraariohjelmassamme porvarillisten suhteiden maaperällä ja vaadimme eräitä toimenpiteitä „tarkoituksena poistaa” (emme edes sano, että siten voitaisiin täydellisesti poistaa) maaorjuuden jätteet. Agraariohjelmamme koko olemus on siinä, että maaseudun proletariaatin on yhdessä rikkaan talonpoikaiston kanssa taisteltava maaorjuuden jätteiden hävittämiseksi, otrezkamaiden palauttamiseksi. Ken huolellisesti tarkastelee tätä teesiä, hän ymmärtää virheellisiksi, *sopimattomiksi* ja epäloogillisiksi sellaiset vastaväitteet kuin: miksi *vain* otrezkamaiden, jos se kerran on riittämätöntä? Siksi, että *yhdessä rikkaan talonpoikaiston kanssa* proletariaatti *ei voi eikä sen pidä* mennä maaorjuuden hävittämistä pitemmälle, otrezkamaiden palauttamista pitemmälle j.n.e. *Sitä pitemmälle menee* proletariaatti yleensä ja varsinkin maaseutuproletariaatti *yksin*; ei yhdessä „talonpoikaiston” kanssa, ei yhdessä rikkaan talonpojan kanssa, vaan *häntä vastaan*. Otrezkamaiden palauttamista pitemmälle emme mene suinkaan siksi, ettemme haluaisi hyvää talonpojalle tai siksi, että pelkäisimme pelästyttää porvaristoa, vaan siksi, ettemme halua maaseudun proletaarin auttavan rikasta isäntää *enempää kuin on välttämätöntä*, enempää kuin on proletaarille välttämätöntä. Maaorjuudellisesta velkaorjuudesta kärsii sekä proletaari että rikas isäntä; *tätä* orjuutta vastaan he voivat ja heidän onkin mentävä yhdessä, mutta muuta *orjuutta* vastaan proletariaatti menee yksin. Sen tähden maaorjuudellisen velkaorjuuden erottaminen kaikesta muusta orjuudesta on

ohjelmassamme välttämätön tulos *proletariaatin luokkaetu-
jen tiukasta noudattamisesta*. Loukkaisimme näitä etuja ja luopuisimme proletariaatin luokkanäkökannasta, jos edellyttäisimme ohjelmassamme, että „talonpoikaisto” (s.o. rikkaat plus köyhälistö) menee yhdessä maaorjuuden jätteiden hävittämistä pitemmälle; *jarruttaisimme* siten ehdottoman välttämätöntä ja sosialidemokraatin kannalta tärkeintä prosessia — *maaseutuproletariaatin* lopullista *eristäytymistä* yrittäjätalonpoikaistosta, proletaarisen luokkatietoisuuden kasvun prosessia maaseudulla. Kun vanhan uskon ihmiset, narodnikit, ja kaikkea uskoa ja kaikkia vakaumuksia vailla olevat ihmiset, sosialistivallankumoukselliset, levittelevät käsiään agraariohjelmamme johdosta, niin se johtuu siitä, ettei heillä (esim. hra Rudinilla ja Kumpp.) ole käsitystä maaseutumme todellisesta taloudellisesta järjestelmästä ja sen kehityksestä, käsitystä muodostumassa olevista ja melkein jo muodostuneista porvarillisista suhteista yhteisön sisällä, porvarillisen talonpoikaiston voimasta. Pitäen kiinni vanhoista narodnikkilaisista ennakkoluuloista tai useimmiten näiden ennakkoluulojen rippeistä he käyvät käsiksi agraariohjelmamme ja alkavat kritikoida erillisiä pykäläiä tai niiden sanamuotoa käsittämättä edes, mikä on agraariohjelmamme tarkoituksena, minkälaisiin yhteiskuntataloudellisiin suhteisiin se perustuu. Kun heille sanotaan, että agraariohjelmassamme ei puhuta taistelusta porvarillista järjestelmää vastaan, vaan maaseudun saattamisesta porvarillisen järjestelmän oloihin, niin he vain hierovat silmiään tajua-matta (heille ominaisen teoreettisen holtittomuuden takia), että heidän ymmärtämättömyytensä on vain vastakaikua narodnikkilaisen ja marxilaisen maailmankatsomuksen välisestä taistelusta.

Marxilaiselle, joka ryhtyy agraariohjelman laadintaan, kysymys maaorjuuden jätteistä porvarillisella ja kapitalistisesti kehittyvällä Venäjän maaseudulla on jo ratkaistu kysymys, ja vain sosialistivallankumouksellisten täydellinen periaatteettomuus estää heitä näkemästä, että arvostellakseen *olennaisesti* heidän on asetettava edes jotain yhtenäistä ja kokonaista vastapainoksi tämän kysymyksen meikäläiselle ratkaisulle. Marxilaiselle koko pulma on vain siinä, että vältetään kahta äärimmäisyyttä: toisaalta tekemästä niiden ihmisten virhettä, jotka sanovat, että proletariaatin näkökannalta katsoen meillä ei ole mitään tekemistä minkään-

laisten lähimpien ja tilapäisten epäproletaaristen tehtävien kanssa, ja toisaalta sallimasta sitä, että proletariaatin osallistuminen lähimpien demokraattisten tehtävien ratkaisemiseen voisi johtaa sen luokkatietoisuuden ja sen luokkaitseenäisyyden hämäämiseen. Varsinaisten maasuhteiden alalla tämä tehtävä sisältyy seuraavaan: on annettava määrätty tunnus sellaisesta olemassaolevaan yhteiskuntaan pohjautuvasta agraariuudistuksesta, joka pyyhkäisee täydellisimmin pois maaorjuuden jätteet ja vapauttaa nopeimmin maaseudun proletariaatin kauttaaltaisen talonpoikaiston kauttaaltaisesta massasta.

Luulen, että ohjelmamme on ratkaissut tämän tehtävän. Eikä meitä yhtään ällistytä toveri Iksin kysymys: mitä tehdään, jos talonpoikaiskomiteat vaativat kaiken maan, eivätkä vain otrezkamaita? Me itse vaadimme kaikkea maata, mutta emme tietenkään „tarkoituksena maaorjuusjärjestelmän jätteiden poistaminen” (johon päämäärään rajoittuu ohjelmamme agraariosa), vaan päämääränä sosialistinen kumous. Ja „maalaisköyhälistölle” olemme aina ja kaikissa olosuhteissa osoittaneet ja edelleenkin osoitamme väsymättä nimenomaan tätä päämäärää. Ei ole sen törkeämpää virhettä, kuin luulla, että sosialidemokraatti voi mennä maaseudulle mukanaan vain ohjelmansa agraariosa, että sosialidemokraatti voi edes hetkeksi kääriä kokoon sosialistisen lippunsa. Jos taas kaiken maan vaatiminen on oleva maan kansallistamisen vaatimista tai sen vaatimista, että maa siirtyisi nykyiselle yrittäjätalonpoikaistolle, niin tuollaisen vaatimuksen me arvostamme proletariaatin etujen kannalta ottaen huomioon kaikki asianhaarat: emme voi edeltäkäsikin sanoa esimerkiksi, tuleeko meidän yrittäjätalonpoikaisto, kun vallankumous herättää sen poliittiseen elämään, esiintymään demokraattisen vallankumouspuolueen ominaisuudessa vaiko järjestyksen puolueen ominaisuudessa. Meidän on laadittava ohjelmamme niin, että olisimme valmiit huonoimpaankin, kun taas parhaimpien kombinaatioiden toteutuminen vain helpottaa työtämme ja antaa sille uuden sysäyksen.

Tässä kysymyksessä meidän on vielä pysähdyttävä toveri Iksin seuraavaan päätelmään. „Tätä vastaan”, kirjoittaa hän siitä väittämästään, että otrezkamaiden jakaminen vakiinnuttaa elintarvikkeilla-vuokrausta, „tätä vastaan voidaan väittää, että otrezkamaiden antamisella on

merkitystä keinona, jolla hävitetään *näiden* otrezkamaiden vuokraamisen orjuuttavat muodot eikä elintarpeita tuottavan pientalouden laajentamista ja lujittumista. Mutta ei ole vaikea huomata, että tähän vastaväitteeseen sisältyy loogillinen ristiriita. Maatilkkujen jakelu on *maan jakelua, joka määrällisesti on riittämätöntä* progressiiviseen taloudenhoitoon, mutta riittävää elintarvikkeita tuottavan vuokratalouden vakiinnuttamiseksi. Määrällisesti riittämättömästä maan jakelusta lujittuu siis elintarvikkeita tuottava talous. Mutta hävitetäänkö siten vuokraamisen orjuuttavat muodot — se on vielä todistettava. Olemme todistelleet, että ne vakiintuvat, sillä ne lisäävät tilanherran maan vuokraamisessa kilpailevien pienomistajien lukumäärää”.

Kopioimme kokonaisuudessaan koko tämän tov. Iksin päätelmän, jotta lukijan olisi helpompi päätellä, *missä* todellinen „loogillinen ristiriita” on. Yleisenä sääntönä on, että talonpojat käyttävät nykyään otrezkamaita maaorjuudellisen velkaorjuuden ehdolla. Otrezkamaiden palauttamisen jälkeen he tulevat käyttämään niitä vapaina omistajina. Onko tosiaankin „vielä todistettava”, että tämä palauttaminen *hävittää* näiden otrezkamaiden avulla tapahtuvan maaorjuudellisen velkaorjuutuksen? Kysymys on erikoisista maapalstoista, jotka ovat jo luoneet erikoisen orjuutusmuodon, mutta tekijä asettaa tämän osakäsitteen tilalle yleisen „määrällisesti riittämättömän maan” kategorian! Tämä merkitsee sitä, että hypätään kysymyksen yli. Tämä merkitsee sellaista olettamusta, että otrezkamaat eivät nykyään synnytä mitään erikoista orjuutusta: silloin niiden palauttaminen olisi todellakin *pelkästään* „määrällisesti riittämätöntä maan jakelua”, silloin me emme todellakaan voisi puolustaa tuota toimenpidettä. Mutta jokainen näkee varsin hyvin, ettei se ole niin.

Edelleen. Tekijä sotkee turhaan otrezkamaista aiheutuvan maaorjuudellisen velkaorjuuden (työllämaksuun perustuvan talousjärjestelmän) elintarvikkeilla-vuokraukseen, yleensä puutteen pakosta tapahtuvaan vuokraukseen. Tätä viimeksi mainittua vuokrausta on kaikissa Euroopan maissa: kapitalistisen talouden vallitessa pienomistajien ja pienvuokraajien kilpailu paisuttaa *kaikkialla ja aina* maan myynti- ja vuokrahinnat „orjuuttaviin” mittoihin saakka. *Senlaatuista* orjuutta me emme poista mil-

lään * niin kauan kun emme vapaudu kapitalismista. Mutta onko tämä mikään vastaväite, joka torjuu erikoistoimenpiteiden käyttämisen taistelussa erikoisia, puhtaasti venäläisiä orjuutusmuotoja vastaan? Toveri Iks pääättelee samaan tapaan, kuin jos hän vastustaisi työpäivän lyhentämistä vetoamalla siihen, että tämän lyhentämisen tuloksena lisääntyy työn intensiivisyys. Työpäivän lyhentäminen on osittainen reformi, joka poistaa vain yhden orjuutusmuodon, nimittäin työajan pidentämisen avulla tapahtuvan orjuutuksen. Muita orjuutusmuotoja, esim. työläisten „hoputtamiseen” perustuvaa orjuutusta, *tämä* reformi ei poista, ja kaikkia orjuutusmuotoja ei yleensä voida kapitalismin oloissa poistaa millään reformeilla.

Kun kirjoittaja sanoo: „otrezkamaiden palauttaminen on taantumuksellinen toimenpide, joka lujittaa velkaorjuutta”, niin hän esittää väitteen, joka on niin huutavassa ristiriidassa kaikkien reforminjälkeistä talonpoikaistaloutta koskevien tietojen kanssa, ettei hän itsekään pysy näissä asemissaan. Hän sotii itseään vastaan sanoessaan hieman aikaisemmin: „...Kapitalismin istuttaminen ei tietystikään ole sosialidemokraattisen puolueen asia. Näin käy riippumatta minkään puolueen tahdosta, jos talonpoikaiston maankäyttö laajenee...”. Mutta kun talonpoikaiston maankäytön laajeneminen yleensä johtaa kapitalismin kehitykseen, niin tämä tulos on *sitäkin suuremmalla syyllä* kiertämätön talonpoikien *maanomistuksen* laajetessa erikoisten, erikoismaaorjuudellista velkaorjuutta synnyttävien maapalstojen laskuun. Otrezkamaiden palauttaminen kohottaa talonpoikaiston elintasoja, laajentaa sisämarkkinoita, voimistaa palkkatyöläisten kysyntää kaupungeissa, samoin kuin rikkaiden talonpoikien sekä tilanherrojen palkkatyöläistarvetta heidän menettäessä eräänlaisen tuen työllämaksutalouden muodossa. Mitä tulee „kapitalismin *istuttamiseen*”, niin se on jo kerrassaan kummallinen vastaväite. Otrezkamaiden palauttaminen voisi olla kapitalismin istuttamista vain silloin, jos se olisi tarpeellista ja hyödyllistä *yksinomaan* porvaristolle. Mutta niin ei ole. Se on ainakin yhtä tarpeellista ja hyödyllistä, ellei enemmänkin, maaseutuköyhälistölle, joka kärsii velkaorjuudesta ja työllämaksuista. Maalaisproletaaria *yhdessä* maalaisporvarin kanssa painaa

* Tätä orjuutta voidaan rajoittaa, hillitä antamalla tuomioistuimille oikeuden alentaa vuokramaksuja — jota me vaadimmekin ohjelmassamme.

maaorjuudellinen velkaorjuus, joka huomattavassa määrässä perustuu juuri otrezkamaihin. Näin ollen maalaisproletaari ei voi vapauttaa itseään tästä orjuudesta vapauttamatta *samalla* maalaisporvariakin. Kapitalismin „istuttamista” tässä voivat nähdä vain hrat Rudinit ja heidän kaltaisensa sosialistivallankumoukselliset, jotka eivät muista olevansa sukua narodnikeille.

Vielä vähemmän vakuuttavia ovat tov. Iksin mielipiteet otrezkamaiden palauttamisen toteutettavuutta koskevassa kysymyksessä. Hänen tietonsa Volskin kihlakunnasta puhuvat häntä vastaan: lähes viidesosa maataloista (99:stä 18) jäi entisten omistajien käsiin, t.s. otrezkamaat voisivat siirtyä suoraan ja ilman mitään lunastusta talonpoikien käsiin. Lisäksi kolmasosa maataloista on siirtynyt kokonaan uusille omistajille, — t.s. tällöin otrezkamaat pitäisi lunastaa aateliston suurmaanomistuksen laskuun. Ja vain 16 tapauksessa 99:stä jouduttaisiin lunastamaan talonpojilta ja muilta omistajilta, jotka ovat ostaneet maan osittain. Kieltäydymme kerta kaikkiaan käsittämästä otrezkamaiden palauttamisen „toteuttamattomuutta” tällaisissa olosuhteissa. Ottakaamme samaista Saratovin lääniä koskevat tiedot. Edessämme on uusinta „Aineistoa kysymykseen maatalousteollisuuden tarpeista Saratovin läänissä” (Saratov, 1903). Tilanherrojen entisten talonpoikien otrezkamaiden yleinen määrä tekee 600 tuhatta desjatiinaa eli 42,7%*. Jos kerran zemstvojen tilastovirkailijat saattoivat vuonna 1896 määritellä otrezkamaiden suuruuden säännöskirjojen ja muiden asiakirjojen perusteella, niin miksi eivät talonpoikaiskomiteat voisi määritellä tuota suuruutta vieläkin tarkemmin jonain, sanokaamme vuonna 1906? Ja jos otettaisiin normiksi Volskin kihlakunta, niin osoittautuisi, että noin 120 tuh. desj. voitaisiin palauttaa talonpojille heti ja ilman mitään lunastusta, sitten noin 200 tuhatta desj. lunastaa (aatelistomaiden laskuun) heti maataloilta, jotka ovat kokonaan siirtyneet toisiin käsiin, ja vain muihin maihin nähden lunastaminen (aatelisten maanomistuksen laskuun), vaihtaminen j.n.e. olisi hieman monimutkaisempaa, mutta ei

* Huomautamme, että nämä zemstvitilastojen uusimmat tiedot vahvistavat täydellisesti edellä mainitun tilastotieteilijätoverin mielipiteen siitä, että hänen ilmoittamansa otrezkamaita koskevat numerot ovat *pienennettyjä*. Niiden numerotietojen mukaan otrezkamaita on Saratovin läänissä kaikkiaan 512 tuhatta desjatiinaa (= 38%). Sitä paitsi myös summa 600 tuh. desjatiinaa on *otrezkamaiden todellista määrää pienempi*. sillä, ensiksi, siihen *eivät sisälly kaikki* tilanherrojen entisten talonpoikien yhteisöt, vaan, toiseksi, *vain hyötymaat*.

missään tapauksessa mitään „toteuttamatonta”. Mikä merkitys talonpojille olisi omien 600 tuhannen desjatiinan palauttamisella näkyy esimerkiksi siitä, että yksityisomistuksellisten vuokramaiden yleinen määrä Saratovin läänissä oli 90-luvun lopulla noin 900 tuhatta desjatiinaa. Emme tietenkään aio väittää, että kaikki otrezkamaat olisivat tällä haavaa vuokralla,— haluamme vain havainnollisesti osoittaa, mikä on omaisuudeksipalautettavan maamäärän suhde niihin maihin, joita nykyään *alinomaa* vuokrataan orjuuttavilla ja maaorjuudellisen velkaorjuuden ehdoilla. Tämä vertailu todistaa varsin vakuuttavasti sitä, kuinka tuntuvan iskun otrezkamaiden palauttaminen antaisi maaorjuudelliselvelkaorjuudellisille suhteille, millaisen sysäyksen se antaisikaan „talonpoikaiston” vallankumoukselliselle energialle ja — mikä on tärkeintä sosialidemokraatin kannalta — kuinka valtavassa mitassa se jouduttaisikaan maalaisproletariaatin ja talonpoikaisporvariston välistä aatteellista ja poliittista eroamista. Sillä talonpoikaiskomiteoiden pakko- luovutustyön lähimpänä ja kiertämättömänä seurauksena olisi nimenomaan tämä päättävä ja lopullinen eroaminen eikä suinkaan koko „talonpoikaiston” yhdistäminen „puolisosialistisilla”, „tasasuhtaisilla” kaiken maan vaatimisilla, kuten narodnikkilaisuuden nykyiset epigonit ovat näkevinään. Mitä vallankumouksellisimmin „talonpoikaisto” esiintyy tilanherroja vastaan, sitä nopeampi ja syvempi tulee olemaan tämä eroaminen, joka silloin on käyvä ilmi ei marxilaisen tutkimuksen tilastollisista laskelmista, vaan talonpoikaisporvariston poliittisesta toiminnasta, puolueiden ja luokkien taistelusta talonpoikaiskomiteoiden sisällä.

Ja huomatkaa: asettaessamme vaatimuksen otrezkamaiden palauttamisesta me rajoitamme tarkoituksellisesti tehtävämme olemassa olevan järjestelmän puitteisiin: me olemme *velvolliset* sen tekemään, jos puhumme minimiohjelmasta ja jollemme halua antautua siihen häikäilemättömään huijarimaisuutta hipovaan tuulentupientekoon, jolloin „etualalle” asetetaan toisaalta kooperaatio ja toisaalta sosialisointi. Me vastaamme kysymykseen, joka ei ole meidän asettamamme *, kysymykseen huomispäivän reformeista,

* Se, missä määrin kysymys, joka koskee agraarireformin suorittamista vallitsevan järjestelmän pohjalla, „ei ole meidän” asettamamme, näkyy esimerkiksi seuraavasta sitaatista, jonka lainaamme eräältä *huomatuimmalta* narodnikkilaisuuden teoreetikolta, hra V. V:ita ja sitä paitsi artikkelista, joka kuuluu hänen

joita pohtivat niin illegaalinen lehdistö kuin „yhteiskunta-piiritkin”, niin zemstvo kuin kaiketi hallituskin. Olisimme anarkisteja tai tavallisia suunsoittajia, jos väistäisimme tätä pakoittavaa, joskaan ei lainkaan sosialistista kysymystä, jonka on nostanut esille Venäjän koko reforminjälkeinen historia. Meidän on annettava *oikea*, sosialidemokraattiselta kannalta katsoen, ratkaisu tähän kysymykseen, jota me emme ole asettaneet, meidän on määriteltävä kantamme niihin agraarireformeihin nähden, joita koko liberaalinen yhteiskuntapiiri on jo vaatinut ja joitta yksikään järkävä ihminen ei voi kuvitella Venäjän poliittista vapauttamista. Ja me määrittelemme *oman* kantamme tämän liberaalisen (sanan tieteellisessä, s.o. marxilaisessa mielessä liberaalisen) reformin suhteen, jääden ehdottomasti uskollisiksi periaatteellemme tukea todella demokraattista liikettä rinnan proletariaatin luokkatietoisuuden väsymättömän ja järkähtämättömän kehittämisen kanssa. Me annamme praktillisen käyttäytymislinjan siihen reformiin nähden, johon hallituksen tai liberaalien on ellei tänään niin huomenna ryhdyttävä. Me annamme sellaisen tunnuksen, joka sysää vallankumouksellista ratkaisua kohti reformin, mikä on todella elämän esilletuoma eikä keksittyä epämääräisen, humanisen Allerwelts*-socialismin fantasiaa.

Nimenomaan tähän viimeiseen syntiin on langennut tov. Iksin ohjelmaluonnos. Kysymykseen, miten on käyttäydyt-

toimintansa parhaimpaan kauteen („Otechstvennyje Zapiski”⁹⁹, 1882, 8. ja 9. n:o). „Tarkastelemamme järjestelmän”, kirjoitti silloin hra V. V. maanviljelysjärjestelmästämme, „me olemme perineet maaorjuudelta... Maaorjuus luhistui, mutta toistaiseksi vain juridisessa ja eräässä muussa suhteessa, jota vastoin maatalousjärjestelmä on jäänyt entiseksi, reforminedelliseksi... Talonpojat eivät ole voineet jatkaa elinkeinonsa harjoittamista yksistään omalla kavennetulla maasuudellaan; heidän on täytynyt välttämättä käyttää poisotettuja luonnonetuja... Joita voitaisiin turvata pienviljelyksen oikea edelleenkehittyminen, talonpojalle on taattava käytöön ainakin ne luonnonedut, jotka... tavalla tai toisella olivat hänen käytössään maaorjuuden aikana. Nämä ovat ne minimaaliset toiveet, joita voidaan esittää pienviljelyn nimessä”. Näin asettivat kysymyksen ihmiset, jotka uskoivat narodnikkilaisuuteen ja julistivat sitä avoimesti eivätkä leikkineet halpamaisesti piilosiilaoloa kuten herrat sosialistivallankumoukselliset. Ja narodnikkilaisen kysymyksen asettelun on sosialidemokratia arvostanut oleellisesti, kuten se aina arvostaa porvarilliset ja pikkuporvarilliset vaatimukset. Vaatimusten myönteisen ja edistyksellisen osan (taistelu kaikkia maaorjuuden jätteitä vastaan) se on omaksunut kokonaan, heitettyään yli laidan poroporvarilliset harhakuvitelmat ja osoittamaan, että maaorjuuden jätteiden hävittäminen pelkistää ja jouduttaa nimenomaan kapitalistista eikä mitään muuta kehitystä. Nimenomaan yhteiskunnallisen kehityksen ja proletarin toimintavapauden etujen vuoksi eikä „pienviljelyn nimessä”, me vaadimme otrezkamaiden palauttamista, sitoutumatta suinkaan auttamaan *talonpoikaista* „pikku”-porvaristoa enempiä maaorjuutta kuin myöskään suurporvaristoa vastaan.

* — kaikille kelvollisen. *Toim.*

tävä edessäolevissa liberaalisissa agraarisuhteiden uudistuksissa, ei anneta mitään vastausta. Sitä vastoin meille annetaan (pykälissä 5 ja 7) huononnettu ja ristiriitainen sanamuoto maan kansallistamisen vaatimuksesta. Ristiriitainen siksi, että maakorko suunnitellaan hävitettäväksi milloin verotuksen, milloin maan yhteiskunnallistamisen tietä. Huononnettu siksi, että verolla ei voida hävittää maakorkoa, ja (yleensä puhuen) olisi toivottavaa, että maa siirrettäisiin demokraattisen valtion eikä *pienten* yhteiskunnallisten (nykyisten tai tulevien zemsvojen kaltaisten) järjestöjen käsiin. Todisteita sitä vastaan, että ohjelmaamme otettaisiin maan-kansallistamisvaatimus, on jo esitetty useammin kuin kerran, emmekä ryhdy niitä toistamaan.

Kahdeksas pykälä ei kuulu ollenkaan ohjelman käytännölliseen osaan, ja 6. pykälän on tov. Iks formuloinut siten, ettei siihen ole jäänyt mitään „agraarista”. Minkä takia hän syrjäyttää oikeusistuimet ja vuokramaksujen alentamisen, se jää epäselväksi.

Ensimmäisen pykälän tekijä formuloi vähemmän selvästi, kuin se on tehty meidän luonnoksessamme, ja lisäys: „pienomistajien suojaamiseksi (eikä pienomistuksen kehittämiseksi)” — on taaskin epä-„agraarinen”, epätarkka (työläisiä palkkaavia pienomistajia ei kannata suojella) ja tarpeeton, sillä mikäli me puolustamme *henkilöllisyyttä* emmekä pikkuporvarin omaisuutta, me teemme sen vaatimalla tarkoin määriteltyjä sosiaalisia, finanssi- y.m. reformeja.

Kirjoitettu kesäkuussa 1903

*Julkaistu ensi kerran
heinäkuussa 1903 Venäjän
sosialidemokratian
ulkomaisen liigan julkaisemassa
kirjasessa*

*Julkaistaan kirjusen
tekstin mukaan*